

Діло

Виходить що-дня рано
крім понедіків.
**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шпал. 26.726.
Адреса тел. „Діло—Львів“
Число телефону 261.
Рукописів
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:
місячно 270 К.
чвертьрічно 8—
піврічно 16—
піврічно 12—
у Львові (без доставки):
місячно 240 К.
чвертьрічно 7—
піврічно 14—
піврічно 28—
За зміну адреса
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:
Стрічка оголошень, довжиною
40, в надісланій 60, в
оповістках 80 с. в редакційній
часті 1 К. Повільніше при
виплаті і заручки 150.
Мекродовілля стрічка 1 К.
Сталі оголошення за окремою
умовою.
Одні приєднані копії
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видав: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Українізація народнього шкільництва на закордонній Україні.

Відень, 3 червня 1917.

(Ф. К.) В Києві — як доносить „Кієвская Мысль“ з 11. н. ст. мая — на дводневній нараді, в якій взяли участь урядники шкільного округу, місцеві громадянські діячі, директори народних шкіл, і кілька народних учителів, обговорювано питанє заведеня науки в українській мові в низших народних школах. Справи середних наукових заведень не обговорювано. Наряду відкрив вступною промовою куратор шкільного округу М. Василенко, котрий познайомив зібраних з ухвалами українських педагогічних з'їздів: київського і волинського.

Виміна думок у справі заведеня викладів на українській мові в народній школі тягнула ся протягом двох днів. Найвиразніші думки висловили отсі особи:

Помічник куратора шкільного округу В. Науменко висловив ся в тім дусі, що негайне заведенє викладів на українській мові в низших сільських школах можливе. А що торкаєть ся городських шкіл, тут уже повстають сумніви. Треба ступнево приготувати населенє до українізації, так, аби українізація йшла не зовні, а в середині. В принципі українізація безумовно необхідна, але в практичній роботі її треба переводити в міру потреби, завоюючи аудру обережність. Що торкаєть ся літературної української мови, виробленої в Галичині, то в народній школі можна обійти ся і без неї, — для ужитку сільської школи вистарчать зовсім ті 1500 слів, які має народна мова. Українську мову виробити з ходом часу само жите. При заведеню викладів на українській мові треба конче рахувати ся з думкою батьків.

І. Стещенко говорив від імени українського громадянства. На думку Стещенко не може бути питання про негайну українізацію всіх шкіл. І треба переводити ступнево. Та її не треба відкладати на будуче, а необхідно зараз таки зайняти ся питанням ирактичного переведеня її в жите. Український педагогічний з'їзд, ухваляючи свою резолюцію, стояв на педагогічних основах і безумовно буде і на далі руководити ся сею основою. Питанє про мову поставлено тут як питанє про якусь галицьку мову страхопуд. Але не треба забувати, що є українська літературна мова, яка не є страхопудом. Коли ватагом говорити про страхопуд, треба пригадати, що і російська мова як мова викладу може бути страхопудом. У будучині українська мова розвинеть ся. Несправедливо відсувають нам і иншим, що ми хочемо роз'єднаня. Сього не було і не буде. Ми України, хотілиб, аби завтра все розвилло ся на українським ґрунті. Важна річ доводити ся, на скільки учительський елемент почуває себе в силах помогти нам у справі українізації. Тому треба конче звернути ся до учительських товариств з тим питанєм.

Ф. Николайчик вказував, що при переведеню українізації в школах необхідно рахувати ся з думкою батьків. Николайчик полемізував з висловленою на зборах думкою, що при порішеню питання про мову викладу по селах можна опирати ся на народних учителях. Треба також рахувати ся з етнографічним складом населеня.

А. Фещенко зазначив, що в голосах народних учителів і громадянських діячів, які домагають ся українізації, є багато поспіху, одушевленя і недостач. Резолюції українських учительських з'їздів зовсім промовчують те, чи будуть особи й Інституції рахувати ся з думкою народу. А між тим від того треба почати. Галицька мова для нашого краю не надасть ся зовсім. Селяни не розуміють сеї мови. Поспіхом і введенєм галицької мови можна адскредувати українізацію, бо виклад на сій мові може викликати наріканя населеня і відтнути його від школи. Треба конче не сашити ся, а повернутися над розробленєм сього питання і приготуванєм педагогічного персоналу.

Окружний інспектор А. Липеровський при обговореню питання про організацію курсів для приготуваня учительського персоналу заявив, що як тільки стало відомим, що школу на Україні задумують зробити національною, зі всіх сторін стали приходити просьби, в яких особи з висоною освітою предкладали свій труд для України. Липеровський запропонував переставити учителів Великоросів на Московщину, а Українців на Україну.

Куратор округу М. Василенко у своїй кінцевій промові вказав на те, що сила практичного переведеня викладів на українській мові містить ся в місцевих організаціях. Необхідно увійти в контакт з ними, познайомити їх з нашими поглядами на сю справу. Тільки спільними силами можна перевести сю справу з педагогічним успіхом. Далше куратор запропонував утворити комісії для порішеня питання про заведенє викладів на українській мові.

Результат наради можна звести до сього: Ухвалено завести виклад у матірній мові в сільських початкових школах від початку будучого шкільного року від першої групи і за згодою місцевого населеня. В першу чергу у країнська мова буде заведена там, де населенє чисто українське. Для приготуваня учительського персоналу поробить ся такі виходи: Не пізніше як 28. н. ст. мая відкрити ся у Києві інструкторські курси з числом слухачів 70 люда. Курси будуть комплетувати ся особами, котрі з одного боку добре знають українську мову і літературу, а з другого мають достаточний педагогічний досвід і користують ся авторитетом у педагогічній світі. Приготувані таким робом інструктори стануть керманічами повітових курсів для народних учителів. Таким робом з початком шкільного року перші групи початкових шкіл будуть забезпечені учительським персоналом, вповні приготуванім для викладу в українській мові. Задумано також з учительських інститутів і семінарій утворити катедри українознавства і тепер вже підібрати кадру необхідних учителів, які моглиб узяти участь як керманічі інструкторських курсів.

Що торкаєть ся заведеня викладу в українській мові в городських школах, ухвалено подрібно розглянути се питанє на найближшій нараді.

Куратор київського шкільного округу розіслав председателю земських і городських управ залик, в котрім, подаючи до відома, що почавши від будучого шкільного року задумуєть ся приступити до викладів в школах на українській мові, запитує, чи уважають вони необхідним: 1) в низших початкових школах, починаючи від осені 1917 р. уводити ступнево в міру потреби виклад в українській мові, розумієть ся в місцевостях з перевагою українського населеня; 2) в двокласових і висших початкових школах також в міру потреби приложити систему викладу в українській мові і 3) у висших початкових школах завести в круг предметів виклад української мови, історії і географії. В разі порішеня сих питань в позитивнім дусі куратор запропонує уладити в кождім повіті протягом найближших ферій учительські курси для приготуваня учителів України.

Справа українізації школи в харківськім повітовім земстві.

„Речь“ з 28. н. ст. цвітня повідомляє за „Южним Краєм“, що на зборах відновленого харківського повітового земства обговорювало ся також питанє про українізацію школи. Бо ротьба думок виникла тільки ізза часу, коли сию реформу масть ся завести; принципіально ніхто не виступав проти. Підносили ся голоса, що заведенє української мови треба почати в усіх школах, з винятком шкіл у місцевостях з великоруським населенєм, уже з початком слідуєчого шкільного року. У відповідь на заміти, що

на 300 учителів українську мову знає тільки 10, прихильники українізації школи казали: Запросіть учителів з инших губерній, організуйте курси, і т. д. При голосованю над сею справою за негайною українізацією школи висловило ся 47, а проти 43 голосів. Відтак прийнято таку резолюцію: „Від осені будучого року в перших класах шкіл почати науку в українській мові; визначити необхідні засоби на придбанє підручників в українській мові; просити Земську Управу покликати учителів, які знають українську мову; заснувати в літі курси для підготуваня учителів до науки в українській мові; висигнувати на се 7250 рублів та просити міністерство просвіти, щоби воно зі своєї сторони висигнувало необхідні на сю ціль суми.“

Проскурівські земські збори за націоналізацію народньої освіти.

„Кієв. Мысль“ з 9. н. ст. мая доносить з Проскурова: Земські збори прийняли широкий план націоналізації народньої освіти—заведеня у всіх школах викладу в матірній мові на основі самоозначеня. Асигновано 20.000 рублів на курси для приготуваня учителів в українських й ин. предметах, мові, історії, літературі.

Страх перед „галицизмом“.

З приводу наради членів київського шкільного округу, про яку звідомленє подано више, містить київська „Нова Рада“ (ч. 28. з 15. н. ст. мая) отсю статью:

На нараді членів Київського шкільного округу виринула справа, якої в иннійшій хвилині як не можна полишити без відповіді. Правда, не дуже радо приходило ся мені забирати слово в сій справі. Вона ж на мою думку, — особливо тепер не повинна бути активною на дебатах в гуртку шкільників, а вже не має бути, на шпальтах газети. Маю на думі страх перед „галицизмом“, який непокоїть декого з учасників згаданой наради. Дозволю собі запитати тих добродіїв: Заглядали ви коли до підручників галицьких українських гімназій? Як що заглядали, то яку в них мову можна назвати „галицизмом“, і то таким „галицизмом“, якого ви не розумієте, а не тільки тутешня українська гімназіальна молодіж?

Того слова „галицизм“ я зовсім не розумію і певний, що у вашім розуміню він не існує. Як колишній гімназист української гімназії у Львові від I. до VIII класи—з практики знаю, що матеріалом до підручників для науки українськості послужили твори таких українських літературних світил, як Шевчене, Марко Вовчок, Куліш, Франко, Квітка, Шашкевич, Котляревський, Костомаров, Федькович, Грінченко, Нечуй і т. д. і т. д. — і я, галицька дитина, зовсім без всяких коментарів розумію мову всіх отсих авторів. А визнаю, що у всіх підручниках від I. до VIII. класи переважають автори закордонні себто тутешні. Знов же як мужицька дитина настільки знаю галицьку українську мову, що розумляючи тут в тутешніми мужиками, зовсім їх розумів і вони мене і скріпив своє переконанє, що нас ділить від вас тільки кордон, а більше нічого. Ваші і наші мужики дуже гарно розуміють один другого. Спитайте — будь ласка — тих мужиків-салдатів, що були в Галичині. А иншої мови як у нас, так у вас не має, як тільки та, що нею мужик говорить.

Отже мій висновок з того такий, що Ви, Шан. Добродії, або взагалі не бажаете собі — з браку своїх підручників—негайної українізації школи, а висуваєте як перешкоду якийсь „галицизм“, або бажаете собі того, але аж після 2—3 літ—як каже п. Фещенко,—доки змидуєть ся хтось удожити підручники на такий українській мові, яка ріжнила б ся від „галицизму“. Та того плоду — як що по ширості працювати — се не видасть.

Даруйте Вл. Добродії, що може за широко сказав слово правди.

Володимир С. Галій.

Державна Рада.

(Телеграма з к. Кореспонденції вого Бюра).

Відень, 5. червня 1917.

Засідане палати поолів

почало ся в год. 11. м. 10.

Президент міністрів надіслав письма з повідомленням про димісію міністра Бобжинського, про звільнене президента міністрів в управі міністерства рільництва і про порученє управі сього міністерства шефови секції Зайдалерози.

Президент міністрів представив палаті нового управителя міністерства рільництва. Міністер внутрішніх справ предложив

закон про продовженє виборчого періоду членів палати поолів.

На основі сього предложеня виборчий період продовжасть ся до 17 липня 1918. Пос. Станек ставить внесене

о допущенє на засіданя палати за-судних поолів

Крамаржа, Рашина, Хоца, Войни, Буржітала і Неголіцкого; далі внесене о розслід господарки ріжних воєнних господарських інституцій і централь; пос. Крек внесене о предложенє проекту закона суспільного обезпеченя.

Пос. д-р Коотъ Левицький

вносить інтерпеляції: в справі відновленя „Народної Часописи“, додатку до урядової „Gazety Lwowskiej“; в справі привернення українського тексту на залізничній білеті в області станіславської і львівської залізничної дирекції; в справі уміщення написів і орієнтаційних таблиць на двірцях в Східній Галичині українською мовою.

Зміна регуляміну.

Приступлено до 2. точки денного порядку: звідомленє регулямінової комісії про внесенє в справі зміни регуляміну.

Вибори до ріжних комісій, які були першою точкою денного порядку, відложено на конець засіданя.

Справоздавець Гуммер представив найважніші постанови реформи регуляміну і просив о їх прийнятє.

По ній промовляли Крек, Станек, Каліна, Волдек.

Засіданє ведеть ся далі.

ВІДЕНЬ (Ткб.)

Південні Славяни за регуляміном.

П. Крек заявив, що південно словянський клуб не тільки не буде робити трудностей, але навіть з переконаня буде голосувати за внесенєм. Найліпшою відповідю на престольну бесіду буде прийнятє сього регуляміну. Правительство гр. Клям Мартініца в престольній бесіді, за яку поносить відповідалність, сказало, що бажає лишити собі отверту дорогу до зломаня конституції, коли партії, від яких побирає щоденний хліб на свої карти признають хвилю на октройованє відповідно. Тому правительство

не хоче, щоби Монарх зложив передвиджену в основнім законі присягу. На се відповідь партія бесідника бажанєм парламенту. В усіх справах, також в справі німецької державної мови, в справі відокремленя Галичини, поділу Чехії на округи, взагалі в усім, що належить до дальшого розвитку політичного життя Австрії, парламент мусить забирати голос.

Становище Чехія.

П. Станек: Чехи старали ся в комісії викликати у товаришів Німців почутє справедливости для жаганя, що кожний вибраний посол повинен мати можливість промовляти в палаті в рідній мові і щоби те, що він скаже, було в цілі ненарушимости втягнене у протокол, як се досі дєть ся тільки з німецькими промовами. Одначе німецькі послы остали сторонничі, як перед війною. Бесідник в останній хвилі апелює до цілої палати і до всіх партій, щоб дивились на справедливість. Німці мусять погодити ся з тим, що не самі, тільки з іншими вдоволеними народами будуть спільно правити в Австрії, инакше не буде ладу в сій державі. Партія бесідника жаліє над сим, що президент міністрів в престольній бесіді лишив собі фіртку, щоби евентуально ше раз зломити конституцію в інтересі Німців, проти немієцького населеня.

П. Каліна: Не можна дурити себе, щоби регулямін причинив ся до поправи конституційних і парламентарних відносин. Бесідник звертаєть ся проти абсолютизму, що панує в Чехії. Ся сама партія, яка буда патроном нової регуляміну, заявила по престольній промові устами п. Вольфа, що дорога до октройованя є тепер свободнійша, ніж перше. Принятє сего регуляміну було би ділом самовідреченя. Послы не можуть говорити свобідно, бо не один дїстав тільки відпустку з війська, а по сесії буде знов підлягати військовій дисципліні. Бесідник остерігає перед психологією народу, який скаже, що в найтяжчих часах послы признають собі великі платні. В кінці застерігаєть ся проти всякого натиску, що походить від цензури.

Християнсько-суспільна партія.

П. Волдек: Христ. суспільна партія буде голосувати за регуляміном. Бесідник полемізує ваз з вигодами п. Коліна, котрий домагаеть ся для послів військового привілея, що на народ зробило би як найгірше вражінє. Нема військової власті, яка осмілила би ся робити послыи неприємности за його парламентарну діяльність, а колиб те стало ся, то цілий парламент станув би в обороні товариша.

Українці проти реформи регуляміну.

П. Романчук: Українці мимо свого становища за палатом не можуть бути за реформою регуляміну. Ся ціла реформа стремить до сього, щоби зробити неможливою обструкцію, але треба відрізнити обструкцію ужити як спосіб натиску від такої, що є обороною проти насильств над народом. Українці бажать зміни регуляміну, не думають робити перепон і трудностей, але вважають сю реформу за пробу і є пересвідчені, що після сєї проби мусять наступити нові більші ґрунтовні реформи. Нинішня реформа є односторонна, не є конечна, а

з другої сторони не вистарчає, тому в Україні не можуть бути за нею.

На тім замкнено дискусію. Палата рішила перейти до подрібної дискусії, яка ведеть ся з поділом матеріалу на 5 груп

Справоздавець Гуммер почав дискусію над першою групою і радив ачеркнути з закона § 7, який звучить, що підчас сесії Державної Ради члени Палати послів є звільнені від всякої військової служби і особистої чинитиби, о скілько на їх просьбу Палата не дасть їм відпустку. Сей параграф містить в собі зміну військового закона, закона про загальне опочненє, значить ся законів умовлених з Угорщиною. Треба отже в тій справі порозуміти ся з Угорщиною.

П. Рибарж вважає пожаданім, щоби посол, який так само ділає в публічнім інтересі як державний урядник був звільнений від військової служби. Поки се не станеть ся, не можна говорити про ненарушимість.

Соціальні демократи.

П. Зайц: Соц. демократи будуть голосувати за зміною регуляміну, який має бути охоронним валом проти правительств, які не хотіли би допустити виявленя голосу народу. Шо до внесень пп. Седляка і Франта в справі

вписуваня до отенографічного протоколу німецьких промов

бесідник заявляє, що нині є се фактично неможливе. Треба сподівати ся, що з часом в дорозі компромісу найдесть ся на те спосіб.

В голосованю прийнято першу групу. Групу 2. прийнято без дискусії. Приступлено до дискусії над групою 3!

Справоздавець меншости д-р Евг. Левицький й: Ми є за утворенєм можности парламентарної праці в палаті, ми є за палатом, особливо в нинішній хвилі, коли ходить о усуненє абсолютизму, одначе

Українці мусять виступити проти таного регуляміну.

яким є нинішній проект. Вправді в сій хвилі рішачою чинником проголосили програму демократії і самоозначеня народів, одначе се є тільки відгук великого перевороту на сході Європи. Треба одначе побоювати ся зміни декорації. Говорить ся, що парламент є нині конституційним чинником, має забирати голос в усіх справах так, як в інших конституційних врядах, одначе факт, що Монарх не зложив присяги на конституцію, доказує, що сі впевненя і сі прихильні для парламенту настрої треба приймати cum grano salis. Ми признаємо безумовно конечність вдержаня сього парламенту, відчуваємо її може й глибше ніж інші, одначе з огляду, що все ще грозить нам відокремленє Галичини, що грозить нам октройованє, яке може вкинути нас у ще більшу зависимість від наших національних неприятелів, не вільно нам годити ся на такі зміни регуляміну, які позбавили би нас всякої свободи руху в хвилі, коли знаємо, що все ще висить над нами меч Дамокля.

Українці не можуть позбавляти себе права публічної дискусії в палаті з важними вие-

Ю. СТРИЖАВСЬКИЙ.

ПІД КРИЛАМИ ЦЕРКОВ.

Товариство, що чомусь не сподівало ся від панни Маргарети такого майстерного співу, одностайно залізало в долоні, неширо плескала лиш Рая; з посміху люди вийшли. Панна Маргарета проспівала ще дві, три речі, а врешті з великим захопленням і справді гарно „Ave, Maria“:

Ora pro nobis
Nobis peccatoribus...

роздівало ся в блакиті небесної бані, і молодь, покинувши залищаня, обернула ся до гарної панни Маргарети, що цілою велетенською постаттю своєю бідила на переду човна, побожно зайнявши до неба руки. Ладик дивив ся на Раю...

Amen!...

Автанас на двійниці вибив два.

Ніхто не плескав.

Але панна Маргарета й так розуміла свою перевагу і, менш постоявши, важко сіла, ніби втомилася.

Спасибі, — тихо сказав Ладик, але хто відає, за що він дякував тої ночі не молоду, не красиву панну Маргарету...

Дідунь, як завжди старі люди, прокидав ся з світовою зірницею. Цей раз, з вечера перед так незвичайним для його днем, він довго не міг заспокоїти ся, все охав та позіхав, неначе засипав вже та й знов прокидав ся, раз-у-раз простягав руку до табакерки.

Нарешті заснув... і ось звичаєть ся йому, що він, малий хлопчина, учень інфими, літньою порою, в Карпівцях таки разом з татуньо співають в костелі на хорах Службу Божу, а дідич, пан Стецький, пригравас на органах. Ось і братик Юзьо, і Стась, і Петрик... і дяків Луць і його сестричка Мариса, з великими чорними очима, заплетена в дві білявих кіски, співачка на цілі Карпівці, аж сам пан дідич все голубить її та дарує цукерка, бинду, три гроші. В церкві Служба Божя вже одійшла, як звичайно в церкві, — завчасу, татуньо вже поснідали і ось разом з ними, зі всіма дітьми, та дяковими Луцьом й Марисою співають в костелі Службу Божу, а пан дідич, сердитий, вельможний пан Стецький, пригравас.

І ледви-ледви неначе звідкись іздалека, іздалека, чує дідунь, малий хлопчик, учень дерманських шкіл, спів забувньої Марисі, з великими чорними очима, з двома білявими блискучим кісками... Ora pro nobis... nobis peccatoribus... і дідунь прокинув ся.

Ох, ох, ох... Боже наш, Боже наш...

Автанас на двійниці вибив два.

Саме коли молодь, прийшовши з гулянки та полягавши на своїх місцях, паничі в клуні, а панни в покоях, заснула першим міцним молодим сном, — дідунь підвів ся з свого ложа, глянувши в світляче віконце, перехресть ся, проказаав „Слава Тебі, показавшему нам світ“ і вийшов у пасіку. Бджодні вже ставали до праці. Веселим гудінням витали вони свого господаря і приятеля. Котрась різав, мабуть молоденька, прожогом шпурнувши до дідуня, залуптала ся в його бороді.

Ач, дуренька, — спокійно зауважив дідунь і бережненько визволив бджілку. Вмившись коло бджоляного жолобка, дідунь заче-

сав великим полівським гребінцем свою сіру бороду, шматочки волося на потилиці, сам собі почистив нового підрясника, сам вивазував чоботи, пильно витер окуляри, ще раз погладив у жолобку руки і пішов до катраги. Незабаром знов вийшовши звідти, але вже в епітрахилі, дідунь подав ся до вулика-каплички, з хрестиком на дашку і образом покровителя бджіл — Зосима й Саватія — в серединці, та ставши перед тою бжоляною церковкою, посеред пасіки, під запашною черемою, почав свою ранішну молитву:

Слава Тебі, Отче, Слава Тебі, Сине, Слава Тебі Душе Святий, всегда, нині і присно і во віки віков!...

Наволоко нерухомо білів рітній росний запашний ранок. Засвітліла очеретянка, сквалніше заметушили ся — забрелі бджодні, дужче запахла черемха. З над близького ставу полинуло в гору кляча сивого пару; зашумів крилами старий чорногуз з дідуньової клуні; десь далеко заторохтів віз... Враз зайсніли вершочки високих осокорів, далі черемх й оршини, а ось загорія ся, заблоскотів і златомальований мережаний хрест на сьорганій церковній бані, з „лектором“ на вершці.

Сонце зійшло.

Радує ся, благодатная, Господь з Тобою... молив ся дідунь.

Та міцно, ранішим сном, спав ще в дома, школі, в клуні, навіть фурмани ще спали, і тільки авративівський дід Павло, в кожусі на опашки, стояв серед подвіря та смачно пачував свою першу сььогодні люлечку, а вся його постать так і промовляла:

Нічаво ні падедайш: любілсь!

стєжми, передовсім тоді, коли ходить о справи насильств над народом. Бєсїдник зголошує кілька разів уже ставленє внесенє, щоби правительству визначити точно визначений речєнь до відповіді на інтерпеляції.

Прийнято групи 3 4 і 6.

Далі забирали голос інші бєсїдники, між ними п. Станєк в справі цензуруваня цїсарських промов і п. Сїнгалєвич, який запитав президента, чи поробитє відповідні кроки в дипломатичній дорозї в справі повороту вивезєних послїв Охунєвського і Старуха.

Президент обцяв порозумїти ся в тїй справї з правительством.

Зголосили вчєсєня, згледно внесли інтерпеляції м. и. пп. Василько і Лукашевич в справі змїни кількох постанов закона про воєнні чинитьбї, пп. Романчук, К. Левицький, Сїнгалєвич, Лев Левицький в справі вирокї смертї і інтерновань у схїдній Галичинї, п. К. Левицький в справі безправного судового стєжєня п. Короля, пп. Олєсницький, К. Левицький і Онішкевич в справі поступованя старость, реїонових команд і т. д. у схїдній Галичинї при рїльних роботах.

Слїдуючє засїданє завтра. На дневнім порядку: 1) третє читанє регуляміну, 2) вибір комісії, 3) перше читанє бюджетовї провїзорїї.

Брусїлов начальним вождом.

ПЕТРОГРАД. (П. А. Т.) Начального вождя Алексєєва поставлено до розпорядимости провїзоричного правительствє. Начальним вождом іменовано ген. Брусїлова, а на його мїсце командантом пїдєдно захїдного фронту ген. Гутова.

Гр.-кат. церков під російською окупацією.

Зарядженя митр. Шептицького.

Львів, 5. червня 1917.

З добре поінформованого жєрєла довідуюмо ся:

Митрополит Шептицький, вийшовши на волю, поробив заходи у тимчасового російського правительствє, щоб вірні гр.-кат. церкви в занятих областях Галичинї й Буковини мали повну свободу свого віроїсповїданя, а ті, що під натиском давньої російської властї перейшли на православїє, могли повернути до давньої віри.

Про сі свої заходи повідомив митр. Шептицький своїх вірних в посланїю, виданім за відомїстю тимчасового російського правительствє. В сїм посланїю митрополит звивєє вірних до вірности своїй церкві, а тих, що відпали, звивєє до повороту до своєї церкви.

В сїм посланїю порїшив митрополит силою своєї властї також справу калєндаря в Станїславівській дієцєзї. З приходом російських військ зарядженє єп. Хомїшина, який був завїв григорїанський калєндар, само собою впало і населєнє вернуло до юліанського калєндаря. Та мїмо того агїтаторї православїє послуговували ся справою калєндаря як агїтациїним способом проти гр.-кат. церкви. Щоб відобрати їм се оружє, митрополит в своїм посланїю виразно зарядив уживанє юліанського калєндаря.

Рїшаюча офєнзива антанту.

Львів, 5. червня 1917.

"Bei. Tagbl." доносить з Цїрїха п'д датою 2. с. м.:

Швейцарські газети потвєрджують інформацію, яка приїшла з Голандїї, що Англія позискала всїх своїх союзникїв для нової генеральної офєнзиви на всїх фронтах. Ген. По, який тепер відїдує французських інтернованих в Швейцарїї, мав сказати, що нова генеральна офєнзива наступитє ще сього лїта. Керєнський мав зовсім привєрнути настїрїї російських жовнїрїв за дальшим ведєнєм війни. Тому й Росїя може без страху взяти участь в рїшаючїм пїдпрїятїю світової війни.

Угорський опозиційний бльоқ.

З приводу угорської ірїзи.

Львів, 5 червня 1917.

Найважнїшї партї нїнїшнього опозиційного бльоку на Угорщинї, числячи в права на лїво, є отсі: Конституційна партія, яка стоїть на ґрунтї австро угорської угоди в 1867 р. Її про-

відником є гр. Юлії Андрашї. Ся партія, як найбільш умїркована група опозиції, найбільше надаєть ся до правліня. Далї йде клєрикально-народна партія, якої провідником є гр. Алїзар Зїхї, а найліпшї бєсїдником Стефан Ракоцкі. Потїм партія незалежности 1848 року (за границєю називають її сєларатистами), традиційні націоналістї під проводом гр. Альбрєхта Апоїї. Далї під проводом д-ра Вєсонїя ґрупуєть ся мїщанські демократї, всї послї столицї, серед яких заслужєне признанє має радикальний бєсїдник д-р Ерїст Бродї. Вкінци на крайній лївїшї стоїть партія гр. Михайла Каролїя, яка відїлила ся від націоналістїв.

Коли до сього додамо дотеперїшню правительствену партїю працї під проводом гр. Тїси, то угорський парламент слухно називають парламентом п'яти графїв (Тїса, Андрашї Зїхї, Апоїї, Каролї).

Зачєти на воєнні чинитьбї.

Многї властїтелї посїлостїї є в прикрїм матерїальнім положєню, особливо виселєнцї. Все, що мали, стратили; богато в їх добра зарєкїрївали війська, як худобу, збїжє, пашу і ин. На зарєкїрїване добро не одержали приписаних посївдк від рекїруючих військ. Староства і повітовї комісії для воєнних чинитьбї вивакуованї і тому тяжко, а часто й неможливо перевести, приписанє поступованє для усталєня належитости і висоти воєнної чинитьбї. Часто трапляєть ся, що евакуованому належить ся значна претенсія до військового скарбу, а тимчасом він не має з чого жити і в що обрати ся. А й неєвакуованї головнї звї схїднїї і середнї Галичинї чекають вже третїї рік на виплату винагороди за зарєкїрїване добро і не можуть до чєкати ся заплати.

Пощкодованї дідичі зі схїднїї Галичинї постарали ся о се, що правительствє виплачує зачет на влощєнє і провїрену повітовою комісією для воєнної чинитьбї претенсію за зарєкїрїване добро.

Щоби одержати зачет на воєнну чинитьбу, треба: 1) зголосити воєнну чинитьбу на приписаних формулєрах в своїй громадській зверхности. Вона переведе потрібні доходженя і перєслухає свїдкїв на обставини, котрє військо забрало добро і яка є вартїсть зарєкїрїваних річїнь, та предложитє зголошенє з протоколом своему староству до дальшого урядованя. Староство скличе комісію для воєнних чинитьбї, яка усталить висоту винагороди за зарєкїрїванї річі і предложитє акти намїсництву. 2) На основї сєго усталєня висоти винагороди за зарєкїрїванї і для ужитку війська забранї річі треба вивозити окремий друк о зачет на воєнну чинитьбу. Друк замовити в Краєвїй Централї для госп. відбудови Галичинї, вїсекції банковїї, в Краковї, вул. Міхаловського ч. 1. До зголошеня о зачет треба долучити посївдк ц. к. староства, що пєтєнт зголосив в повітовїй комісії для воєнної чинитьбї претенсію за зарєкїрїванї предмети в означєнї висотї, а повітова комісія для воєнної чинитьбї усталєла висоту винагороди за чинитьбу на означєну квоту. Коли староство не дасть такої посївдкї, треба долучити до зголошеня о зачет відписи актїв повітової комісії для воєнної чинитьбї що до усталєня зголошеної чинитьбї.

Правительствє дало Краєвїй Централї для відбудови краю, банковїй секції, певну суму на виплату зачетїв на зголошенї воєннї чинитьбї. Досї виплачено зачетїв в сумї кількох мїліонїв. До бюджету на рік 1917/18 вставила Централя на сю цїль 50 мїліонїв К.

Намїсництво, департамент ХХ. (тепер в Краковї), дає опїнію, як високий зачет треба дати, а банкова секція Краєвої Централї виплачує зачет в готївцї. Можна дати зачет до 66 проц. усталєного повітовою комісією для воєнних чинитьбї винагородженя за чинитьбу.

Банкова секція жадєє зїзнаня довного скрипту на зачет і забезпєєнє виплаченого зачету, бо виходить з заложєня, що в многих випадках, особливо, коли о зачет старєсть ся евакуованї, висота винагороди за воєнну чинитьбу є властиво лиш у правдоподїбєна, а не доказана, бо комісія не могла перевести доходу на мїсци. Також жадєє доказу, що пєтєнт є властїтєлем поданої посїлостї, на доказ сєго жадєє предложєня табулярного витягу, або табулярної посївдкї що до права власности поданої посїлостї. Звичайно анї витягу, анї посївдкї не може евакуованїй предложити, бо не має їх при собі, а табуля лишила ся на мїсци, що є пїд окупацією. Сї грамоти може заступити посївдк староства дотично права власности посїлостї, з котрої забрано для війська річі.

Вї наші господарї, особливо евакуованї, посєсори, парохї і инші мають можнїсть користати з фондїв, призначєних на виплату зачетїв на воєнну чинитьбу (Kriegsleistung).

Д-р Іван Манух.

НОВИНКИ.

Львів, 5 червня 1917.

— Які паатїть свїтанам на двірських ланках, свїтанїх обїжнїк ц. к. старостя в Золочєвї, який подєємо в дословнїм перекладї Ц. к. староства в Золочєвї ч. 6532/917. Обїжнїк Золочєв 12. марта 1917. Обїжнїк до всїх громадських зверхности в повітї. І денна платня пішої роботи: 1. діти до 12 лїт 60 сотикїв, 2. робїтнїки від 12—16 лїт 80 сотикїв, 3. робїтнїцї (жїнки й дївчата) 1:20 К, 4. мушнїн в силї віку до звичайної працї 1:40 К, 5. ручнє молочєнє від 1 копи жита (солома на околотї) 1:40 К, 6. денна платня тяґла: 1. двокїнка в возом і візничком 7 К, 2. мїлка ораїна на 3 шалї (підкладанє) від 1 морґа 8 К, 3. глїбша ораїна до 6 шалїв від 1 морґа 10 К, 4. одноразовє боронованє від 1 морґа 1:20 К, 5. одноразовє вальцованє 1:20 К, 6. вивєєнє повної фїри сбирнїка до 1 кїльметра з обори 0:50 К, 7. вивєєнє повної фїри обїрнїка до 2 кїльметра з обори 0:70 К, 8. вивєєнє повної фїри сбирнїка до 3 кїльметрїв з обори 0:60 К, 9. розкїненє обїрнїка від одного морґа 3 К. Вкінци зазначують, що колиб хто з начальнїкїї громад не виконав точно отсєго припоручєня, буду немїло принєвольнїй зложити його зараз в уряду начальнїка громадї. Ц. к. староста Пшибїславскї, вр. Ц. к. староства в Золочєвї ч. 6532/917, Золочєв 17. марта 1917. Начальнїкам двірського обшару всїм в повітї подаю до відома. В разї якби начальнїк громадї не доставив на жадєє двірського обшару потрібнїх робїтнїкїв, конїї з запрягом або плугами або боронами і т. п., належить пїсьменно через окремого пїсланця звєрнути ся до компетентної ц. к. команди постєрунку жандармерїї, яка рївночасно дїстає припоручєнє, щоби зараз по одержаню донєсеня делегувала до громадї ц. к. жандарма або бїльшє ц. к. жандармї, в шїлі удїєляя начальнїкови громадї потрібної асистєнції. Зразом дуже прошу панїа начальнїкїв двірських обшарїв, щоби особисто або через повновластнїкїв брали участь в нарадах комісії для застїв, наґдали начальнїка громадї, щоби до приготованї дїяльности зараз її склїнає, а в будучности, скїльки разїв зайде потреба, щоби впливали своєю радою на узвдїї тої комісії, бо в протївнїї разї кожнїй з панїїв буде сам собі винєн, як обїєє двірського обшару буде невїдповїднє і не буде в час виконанє. Ц. к. староста Пшибїславскї в р. — До сього обїжнїка додамо, що староство означило час працї від 7 год. рано до заходу сонця, в недїлї від 1. год. пополуднї, а як спїсїб примує 3—8 днїв арєшту. Сей обїжнїк прорєчисто говорїть сам за себе. Поручаємо його узвїї наших послїв.

— Засїданє повного комітету для привїтання митроп. Шептицького буде в п'ятнїцю 8. с. м. в год. о вечером в салї засїдань Старорїлїйського Інститута. Прошу всїх Вл. членїв (обох секцій) явити ся в компетїї. Окремї повідомленя не вїшлю. Д-р С. Федак.

— Смерть відїсного учєного. Дня 4. с. м. рано помер у Віднї прєсфєсор політїчної економїї в відєнськїм унїверситєтї, раднїк двора д-р Евґєн Фїліппович Фїліппсбєрт. Фїліппович зродив ся в Віднї 15. марта 1858 як син полєвого маршалка поручнїка Миколи Фїліпповича. В 1884 р. став він доцентом політїчної економїї в відєнськїм унїверситєтї; від 1893 р. був тут профєсором сього предмету. В науцї не витворив самостїйного напрєму, але здобув собі славу поважного учєного. В 1912 р. відбув Фїліппович подорож до Америкї; в описї сєї подорожї висловив ся з великим признанєм про українських еміґрантїв у Канадї. Підчас війни дав вступ до інформаційної статї про українських нарїд в "Oesterreichische Rundschau"; в тїм вступї поручав узвїї нїмєцької публїкї наші змаганя.

— Повно помилуванє д-ра Крамаржа. "München Neueste Nachrichten" доносить з Праги: Ходять тут вїстї, що наслідком інтервенції чєських послїв треба в короткїй часї очїкувати повного помилуваня д-ра Крамаржа. Цїла справа буде вичєрпуючо обговорєна в парламентї.

— Відзначєнє. Санїтарнїй поручнїк Михайло Щїлко одержав в признаню зїзменитости і повної пожертвованя службї перед ворогом (на пївдєннїм фронтї) золотий хрєст заслуги на стяжїї медальї хоробрости.

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

"Пяткова система".

На необхідну потребу удержаня 25 українських шїкл на Волинї, які супроти останнїх подїїв тим довожнїї і важнїшїї для української справи, конєчнї ак найкоршїї і найобїльнїшїї жєртви

НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в дня 5. червня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група кн. Рупрехта: Положене на фляндрійським фронті неамінене. В луку Вунсхеве і в сусідних відтинках від кількох днів бої артилерії зростають по полудни до найвишого напруження й ведуться щодня до пізнього вечера. Відділи, що посувають ся наперед для ствердження діляна неприятельського огня відперто за кожним разом.

Близько побережя і між каналом Labassez і гостинцем ВорамтеCambrai була також вчера на кількох місцях боева діяльність оживлена. Тут були також безуспішні наступи Англіїшів.

Група військ німецького наступника престоло: Здовж Ени і в західній Шампанії зроста знов місяцями огнева боротьба. Коло Вгауе, два нічні наступи, поведені по дуже сильній підготовленю відлгеро з великими втратами для французів. На схід від місця наступу наші підізни привели полонених з неприятельських становищ.

Група військ князя Альбрехта: Нічого особливого.

При сприяючій погоді летнича діяльність на цілм фронті в день і в ночі була оживлена. В воздушних боях і оборонним огнем вістрілено вчера 12 неприятельських самолетів, огнем далеко несучих гармат і один привязаний бальон. Підпоручник Фосс воздушним наступом скинув 32 ого, підпоручник Шефер 30 ого, підпоручник Альменредер 24-ого свого противника.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

При відживанню боевої діяльності на богах місяцях не прийшло до більших боевих акцій.

Македонський фронт: Крім перепалок воєнних сторожій не було ніяких важних подій.

Перший кватирмайстер ген. Людендеро.

Старший, вілний від віста, кандидат нотаріальних пошуків поседа — Стефан Куличинський, канд. нот. Волфсберг Карнтія. (Wolfsberg Stadt-Kärnten. 312 3-7

Глядію лянці в класі гімнзі, сем., відлі, або народних. Ізголошена до Адміністрації „Шла“ під „Інструктор“ 368 3-3

Обійму лянцію в класі вшті, народних або семінарів. М. Грабар, Плімхайліці п. н. Журні ад Ходорів.

25 аркушів листового паперу
25 конверт
50 штук карт полевой почты

всіляк всіоди облачено на попереднім надісланім 2 корон переказом під адресою:

ЯКІВ ГАСС, вмієнт. почтовий урядник
Львів дворець 312 3-10

НАЙКРАСШІ Оповідання СЬМІХОВИНКИ ТА СЬПІВМОВНИ

Десять книжочок за К. 4*16.

- 1. Оповідання і сьпівмовники Олександра Стороженика ціна 44
2. Нові часи, оповідання О. Микола 44
3. Карелюк, М. Вовча 44
4. Оповідання Федьковича: 1) Три як рідні брата, 2) Овирисок 44
5. Приказки і байки Ст. Рудавського 44
6. Сьпівмовни 44
7. Оповідання М. Вовча: 1) Ковачка, 2) Чумак, 3) Свекруха 44
8. 1) Сестра, 2) Сон 44
9. Перекотвіло, оповідання Катки Основненда 44
10. П. Куліш: Оріся, Давне горе, Степова мотва 20

Замовлення і рівночасно гроші висилати до:

Канцелярії Товариства „Просьвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

На порто вищайше треба подати при замовленю акті V 9-? книжок 30 сот., а на поручені 65 сот

Прймають ся передплата на

„Вістник Союзу Визволення України“.

Виходить що тижня в неділю, в розмірі 16 сторік великого формату, в ілюстраціях рік видання IV.

Річна передплата вносить 15 кор. (15 марок, 6 рублів, 3 долари), піврічна 8 кор. (8 марок, 3 рублі), квартальна 4 кор 50 сот. (4 мар 50 фен., 1 руб. 75 коп.)

Ціна послідних чисел 40 сот. (40 фен., 15 коп.). Вістник Союзу Визволення України в часописебне-партиейно і стоить на становищі самостійницькж, всеукраїнськж.

Крім статей на теми бичуного політичного життя і богатої хроніки з життя Росії, російської України і війнних областей російської України, Вістник богато містить уділя творам краєного ілюстратива, справжж українськж Сівовах Стрільців і проч.

В Вістнику містять ся правильно огляди голосів чужой преси та реферувть ся книжкою видання про українську справу а також постілає огляди воєнних і політичних подій.

Адреса редакції і адміністрації часопису: Wien VIII. Josefstadtstr. 79. Tür 6. Кошто почтовой шадниці 107090. 7-4

Рух поїздів у Львові

важний від 1. червня 1917. аж до відкликання. (Час середно європейський; від 1. червня до 1. вересня 1917. час літний).

Table with 2 columns: Відходить зі Львова до / Приходять до Львова з. Rows include Krakova, Zolochewa, Striya, Lavochного, Самбора, Сянок, Рави руської, Сокаля, Яворова, Підгаєць, Стоянова, Ходорова.

Ізбачая поїзди влючочно для військових. * до Врхолиць, ага дво в Врхолицях. ** Янїва в Клепарова, ага дво в Янїва до Клепарова - через Рауу руську. * через Сопіжанку. У вага: Нічна і пра від 6:00 вечером до 5:00 рано означена підчеркеним жмтт. Посіпши поїзди означені *.

Підані поїзди ходять тільки умовно, на сьлькж рух в огляду на значте вслїднннх поїздів військом буде можливий. На випадок сьлїднннх поїздів як також при означеню получені не ірєслугує подорожнім право жадати відшкодованя.

О П О В І С Т К И.

Середа, 6. червня 1917.

Нїяї: греко-кат.: Самсона — римо-кат.: Нор-Сєрта. Захра: греко-кат.: 3-є Об. гол. Іа. — римо-кат.: Боже Тіло.

Загальні збори Красного Тов. а кредитового (давнїше Тво урядників і сьязчеників) відбудуть ся в четвер 7. червня с. р. о год. 10 перед пол. в власнім домі, вул. Домініканська ч. 11.

Український Епархїальний Комітет опіки над вєрннми сирєтами у Львові пригадає отсим, що в четвер, 7. с. м. відбудуть ся о год. 10 тїй раю в комнатах „Української Бєсїди“ перші за альні збори „Українського красного Товариства охорони дітїй і опіки над молодїжею“, в яких звольять взяти участь члєни основателї і всі, що интересують ся справою ратованя дітїй та хотять стати члєнами сєго Товариства. Того самого дня і в тїм самім льюкалі відбудуть ся о год 5 тїй пополуднї сходини члєнів сирїтського захисту ім. митр. А. гр. Шептицького у Львові, на яких Управа здасть звіг і своєї півторарїчної діяльності. Просимо отсею дорогою всіх члєнів Комітету праці о ласкаву присутність, бо окремих запрошень не розсилаємо. Гостям було дуже радї. — За Управу: В. Нагірний, голова, о. В. Лициняк, секретар.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ

АВСТРО УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в дня 5 червня 1917.

ВІЙНА НА СХОДІ І НА БАЛКАНІ.

Не було зміни.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ.

На південь від Ямїано, в половині дороги між Мєнфальконе і Гермадою наші війська пляново підготовлені і виконанням протинаступом відискали значні части ровів, здобутих перед двома тижнями в сїм відтинку Італїїцями. Даром неприятели кинув у бїй свої резерви, спрєвадженї пішо й самоходами, щоб відібр ти нам здобутий тереч. В боях, які вели ся день і ніч і нинї рано, наслідкоя справдженя нових італїїських підмог діїшли до найбільшого завзятя. Наша геройська піхота на цілій лінії остала по бїдною. Неприятеля всіоди відперто. Також змаганя Італїїцїв, щоб наступами під Костанєвіною, на Файти Грїб і на схід від Горнїцї принєсти підьгу своему південному крилу, розбили ся о опір наших військ. Число полонених вчера під Ямїано вносить: 171 офіцїрїв і 6500 жовїрїв. Отже загальна сума, подана в останнім звідомленю, збільшила ся до воєнїк незвичайного— як на оборонну битву—числа 22.000.

Над Корїна д'Алєццо в воздушнім бою скинено неприятельський самолет. Заст. шефа ген. штабу Ф. Гєєвр.

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ.

Яко Мартинів в Бовшєа, тепер в Пїсках п. Щєредї, шукає батька Іваня сьязчаного в Бовшєа. Хто знаєбї адресу прошу о поданї тїлж. 267 3-2

Оголошення.

ПОЧЕНЕ НІГ.

усував певно спеціальний пудер „Свєве“, пакєт за 1-20 К. На провілїю виваляю тїльки за попереднім надісланім валєстїюстї 1 40 с. на порто. — Одяноке вступствє S. FEDER, — Львів, Сикотуська ч. 7. 279 29-60

Загальні Збори Каси міщанської

стоваришеня зарєстр. з обмеж. порукою в ПЕРЕМИШЛИ

відбудуть ся дня 27. червнї 1917 р. о годинї 6 вечером в комнатах товариства з слїдуючим порядком дневним:

- 1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів;
2. Звіт Управи з діловодства за літа 1914, 1915 і 1916;
3. Звіт Комісії ревїзїйної з внеском на удїленє абсолюторїї Управї і Радї Надзираючїй;
4. Розділ чистого виску;
5. Вибір 6 члєнів Ради Надзираючої і 3 заступникїв;
6. Затверженє вибору 3 члєнів Управи і 3 заступникїв;
7. Вибір 3 члєнів Комісії ревїзїйної;
8. Внесєня і запити.

Коли би на 6 годину вечер не було вимаганого статутом числа члєнів, то другї Загальні Збори відбудуть ся о годинї 7 вечер того самого дня і в тїм самім порядком дневним без огляду на число присутних члєнів.

РАДА НАДЗИРАЮЧА

О. Ярема, О. П. Комарницький, председатель, секретар. 377 1-3

УКРАЇНЬКА КРАВЧИНЯ — Львів, вул. Гродатських 9. І. пов. — виконує сукаї дамські по шїрковннх цінах. 10-1